

रामग्राम नगरपालिकाको आठौँ नगर सभामा प्रस्तुत आ व २०७८।७९ को नीति कार्यक्रम र वार्षिक बजेट

नगर सभामा प्रस्तुत मिति २०७७।०३।०९

रामग्राम नगरपालिकाको गरिमामय आठौँ नगर सभाका आदरणीय सभा अध्यक्ष एवं नगर प्रमुख ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू सम्पूर्ण सभा सदस्य ज्यूहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा अन्य उपस्थित गणहरुमा हार्दिक स्वागत एवं नमस्कार व्यक्त गर्दछु ।

आज हामी "नगरवासीको सरोकार स्वच्छ पारदर्शी विकासमुखी स्थानीय सरकार" भन्ने दीर्घकालिन लक्ष्यसहित आगामी आर्थिक वर्षको नीति कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएका छौं । रामग्राम नगरपालिकाको उपप्रमुखको हैसियतले यो ऐतिहासिक नगरसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को नीति कार्यक्रम र बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

यस ऐतिहासिक क्षणमा सर्वप्रथम म सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल निर्माणको क्रममा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्ने ज्ञात अज्ञात शहीदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न आन्दोलनको क्रममा घाइते, वेपता भएका नागरीकहरुप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु । त्यसैगरी कोभिड १९ का कारण ज्यान गुमाएका नगरवासीहरुप्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै कोभिड १९ बाट सङ्क्रमित नागरिकहरुमा शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

नेपालको संविधानद्वारा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकार र कार्यसूचिलाई मध्यनजर गर्दै स्थानीय तहसँग नागरिक स्तरबाट गरीएका अपेक्षालाई सम्बोधन गर्न र समृद्ध नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न यो नगरसभा महत्वपूर्ण रहने विश्वास लिइएको छ ।

आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

अब म गरिमामय नगरसभा समक्ष आ व २०७८।७९ को बजेट तर्जुमाका आधारहरु प्राथमिकताहरु विषयगत क्षेत्रका वार्षिक नीति कार्यक्रम र बजेटका बारेमा छोटकरीमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

नीति कार्यक्रम र बजेट तर्जुमाका आधारहरु

- १ नेपालको संविधान,
- २ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,
- ३ राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४,
- ४ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,
- ५ संघीय र प्रदेश सरकारले जारी गरेको नीति कानून तथा मापदण्डहरु,
- ६ स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४,
- ७ राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन,
- ८ श्रोत तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको सिफारिस,
- ९ सङ्घीय सरकारको विभिन्न परीपत्र र निर्देशनहरु,
- १० वडाहरुको जनसंख्या भूगोल क्षेत्रफल राजस्व क्षमता,
- ११ उपलब्ध हुन सक्ने साधन श्रोत,
- १२ विकासका अन्तरसम्बन्धित विषयहरु,
- १३ सङ्घीय प्रदेश र स्थानीय तहको आवधिक विकास योजना,
- १४ नेपाल सरकारले अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा जनाएका प्रतिवद्धताबाट सृजित दायित्वहरु आदि ।

नीति कार्यक्रम र बजेटका प्राथमिकताहरु

- १ नगरबासीमा कोभिड १९ को रोकथाम नियन्त्रण उपचारसँग सम्बन्धित विषयहरु,

- २ आर्थिक विकास तथा गरीबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने विषयहरु,
- ३ उत्पादनमुलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने विषयहरु,
- ४ नगरबासीको जीवनस्तर आम्दानी र रोजगारी बढ्ने विषयहरु,
- ५ स्थानीय श्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग गर्ने विषयहरु,
- ६ महिला बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने विषयहरु,
- ७ लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने विषयहरु,
- ८ दीगो विकास, वातावरणीय संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न सघाउ पुग्ने विषयहरु,
- ९ पूर्वाधार विकासका विषयहरु,
- १० कृषि शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी सरसफाई तथा खेलुकदका विषयहरु,
- ११ महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, यूवा, तेश्रो लिङ्गी र फरक क्षमता भएका व्यक्तिसँग सम्बन्धित विषयहरु,
- १२ सामाजिक सदभाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुर्याउने विषयहरु ।

नीति कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्यहरु

- १ कोभिड १९ को प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्दै आर्थिक सामाजिक र पूर्वाधार विकासमा जोड दिने,
- २ सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय बनाउँदै सेवामा आम नागरिकको पहुँचलाई सहज बनाउने,
- ३ विभिन्न विषयगत क्षेत्र तथा समावेशी वर्गका क्षेत्रमा सन्तुलित विकासका जोड दिने । सबै खालका विभेदको अन्त्यका लागि आधार स्तम्भ तयार गर्ने,
- ४ आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पूर्वाधार क्षेत्रको विकास मार्फत नगरवासीको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने,
- ५ नगरपालिकाको आन्तरीक श्रोत र साधन तथा उपलब्ध हुने बाह्य श्रोतको अधिकतम प्रयोग गरी नगरबासीको हितमा अभिवृद्धि गर्ने ।

आदरणीय सभा अध्यक्ष ज्यू,

अब म आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को क्षेत्रगत र विषयगत रुपमा लिइएका नीति तथा कार्यक्रम नगरसभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । रामग्राम नगरपालिको आ व २०७८।७९ को नीति तथा कार्यक्रम यस प्रकार रहेको छ ।

५) विषयगत/क्षेत्रगत नीतिहरु

५.१ आर्थिक विकास:-

क) कृषि तथा पशुसेवा तर्फको नीति तथा कार्यक्रम:

१. आर्थिक विकासको सम्मानका रुपमा रहेको कृषि क्षेत्रको विकासमा विशेष ध्यान दिइनेछ । नगरका विभिन्न क्षेत्रमा सम्भाव्यताका आधारमा विभिन्न खाद्यान्न, तरकारी तथा पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी उत्पादनमा वृद्धि गर्न आवश्यक सहूलियत र प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ । अर्गानिक खेती गर्ने किसानलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. कृषि उपज तथा कृषिजन्य उत्पादनमा अभिवृद्धिका लागि सिचाई प्रणालीको विकास कृषिको यान्त्रीकरण, आवश्यकतानुसार मल, बीउ किटनाषक औषधिको प्रयोगको सुनिश्चितता गरीनेछ ।
३. उत्पादित कृषि उपजको भण्डार, कृषि हाट बजारको विकास र सञ्चालन, बजारीकरणका लागि कृषि सहकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ । कृषि उपजको प्रशोधन र बजारीकरणका लागि उद्योग वाणिज्य संघ परासी र नगरभित्रका सहकारीहरु तथा विभिन्न कृषक समूहहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरीनेछ ।
४. संघीय सरकारको समेतको आर्थिक अनुदानमा तपसिलका कार्यक्रमहरुलाई सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
  - उन्नत बीउ वितरकलाई प्रोत्साहन,
  - खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उपयोगमा मूल्य अनुदान,
  - कृषि, पशुपंक्षी तथा मत्स्य तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने,

- किसान सूचिकरण कार्यक्रम,
  - धान कार्यक्रम प्रवर्द्धन कार्यक्रम,
  - यस वर्ष स्थापना भएका खाद्यान्न, माछा र तरकारी बाली तर्फका साना किसान व्यवसायिक उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम ।
५. व्यवसायिक तरकारी खेती गर्ने कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले हिउँदे तथा तरकारीको बीउ ५०% अनुदानमा वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । हिउँदे तथा वर्षे तरकारीका मिनिकिट निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ । मागमा आधारित सिचाई कार्य, फलफुलका बिरुवा तथा ढैयाको बीउ वितरण, च्याउको बीउ ५०% अनुदानमा वितरण गरीनेछ ।
  ६. कृषिमा नविनतम ज्ञान र प्रविधिको हस्तान्तरण गर्दै व्यवसायिक नमूना फर्म निर्माण गरीनेछ । पुष्प खेतीको प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  ७. बाली संरक्षणका लागि आवश्यक पर्ने विषादी, जिङ्क तत्व, भिटामिन तथा सुक्ष्म तत्व निःशुल्क रुपमा वितरण गरीनेछ ।
  ८. माटो जाँच कार्यक्रम, भकारो सुधार कार्यक्रम, गहुँ तथा धानको बीउ उत्पादन तालिम, तरकारी खेती तालिम, उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार जस्ता कार्यक्रम मार्फत कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्नुका साथै क्षमता विकास गरीनेछ ।
  ९. शित भण्डार अनुदानको निरन्तरता दिइनेछ ।
  १०. नगर भित्र रहेको बाँझो जग्गाको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यसको पूर्ण उपयोगको लागि एक कार्य विधि बनाई भूमी बैंकको अवधारणाको कार्यान्वयन गरीनेछ ।
  ११. ग्रामिण क्षेत्रमा 'एक घर एक करेसाबारी' र बजार क्षेत्रमा प्रत्येक घरमा कौसी खेती प्रविधि अवलम्बन गर्न प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ ।
  १२. स्थानीय हाटबजारहरूको पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ र विभिन्न वडाहरूलाई पायक पर्ने गरी खाद्य उपज संकलन केन्द्र निर्माण गर्न सहकारी क्षेत्र र कृषक समूहसँग सहकार्य गरीनेछ ।
  १३. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका यूवाहरूलाई व्यवसायिक कृषि तर्फ आकर्षित गर्ने उद्देश्यले "रिटर्नोज यूवासँग मेयर कार्यक्रम" सञ्चालन गरी त्यस्ता व्यवसायमा संलग्न यूवा कृषकहरूलाई सहूलियत तथा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  १४. कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रम, संघीय अनुदान, पशु बिमाको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ।
  १५. पशुपालनमा नश्ल सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
  १६. "स्वस्थ मासु, स्वस्थ जीवन" कार्यक्रमलाई सफल बनाउन नगर भित्र रहेका माछा/मासु बिक्री वितरण गर्ने पसलहरूको व्यवस्थापनमा सुधारका लागि अनुदान दिइनेछ । त्यस्तै गरी नगरभित्र सञ्चालित डेरीहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गरिनेछ ।
  १७. मासु तथा दुग्धजन्य उत्पादन व्यवसायको नियमित अनुगमन गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
  १८. पशुहरूलाई लाग्न सक्ने विभिन्न रोगबाट बचाउन आवश्यकता अनुसार निःशुल्क खोप सेवा सञ्चालन गरिनेछ । निःशुल्क औषधि वितरण गरिनेछ ।
  १९. हिउँदे तथा वर्षे घाँसको बीउ समेत अनुदानमा वितरण गरिनेछ । मत्स्य व्यवस्थापन विकासका लागि माछा भुरा वितरण, माछा दाना वितरण, माछा पोखरीको विस्तार जस्ता कार्यक्रममा ५०% अनुदान दिइनेछ ।
  २०. वार्षिक कृषि तथा पशु मेलाको आयोजना गरीनेछ । यस्ता मेलाहरूमा कृषि पेशालाई सम्मानित पेशाका रुपमा विकास गर्न "मेयर उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम" सञ्चालन गरीनेछ।
  २१. बोरिङ्गद्वारा हुने सिँचाई प्रणालीलाई व्यवस्थित गरी थप विस्तार गरिनेछ ।

ख) पर्यटन

१. नगर भित्र रहेका महत्पूर्ण पार्कहरूको सुधार तथा नयाँ पार्कहरूको निर्माण गर्दै ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, पौराणिक महत्व रहेका स्थलहरूको संरक्षण र विकास गरिनेछ ।
२. नगरभित्र तारे तथा स्तरीय होटल स्थापना र अन्य पर्यटन पूर्वाधारमा निजी क्षेत्रको लगानीलाई आकर्षित गर्न आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
३. पर्यटकीय स्थलका रूपमा पहिचान भएको रामग्राम स्तुपको सौन्दर्यकरण गरिनुका साथै, **पण्डितपुरमा शान्ति कोलिय पार्क निर्माण** गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४. रामग्राम नगरपालिकाको ऐतिहासिक, पुरातात्विक र धार्मिक महत्वलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रूपमा प्रचार प्रसार गरी यस क्षेत्रको पर्यटन व्यवस्थालाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय रूपमा विभिन्न संघ-संस्था तथा दातृ निकायहरूसँग जोडीएको सम्बन्धलाई पूर्णताजगी गरीनेछ ।
५. नगरपालिकाको राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय नगरहरूसँग भगीनी सम्बन्ध कायम गर्न नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसरी गरिने भातृ तथा भगिनी सम्बन्ध कायम गर्दा नगरको पहिचान र हितलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

ग) सहकारी ;

१. स्थानीय सहकारी संस्थाका पदाधिकारी, सेयर सदस्य र कर्मचारीलाई लक्षित गरी क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ र अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमण समेत गराइनेछ ।
२. उत्पादनमा आधारित सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ । नगर क्षेत्रमा क्रियासिल सहकारीमध्ये उत्कृष्ट सहकारी तथा महिला सहकारी संस्थाहरूलाई सम्मान र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. नगरभित्रका कृषकहरूलाई सहज रूपमा मल वितरण गर्ने उद्देश्यले स्थानीय सहकारीहरूलाई मल भण्डारण, क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. सहकारी बचत तथा ऋण परीचालन सम्बन्धी मापदण्ड बनाइनेछ । विधिसम्मत ढंगबाट सहकारी सञ्चालनका लागि नियमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।

घ) उद्योग, वाणिज्य ;

१. नगर भित्रका सम्पूर्ण उद्योग व्यवसायहरूको व्यवस्थित अभिलेखलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।
२. उद्योगी र श्रमिक बीचको सम्बन्धलाई सुमधुर बनाई औद्योगिक वातावरण कायम गर्ने नीति लिइनेछ ।
३. बजार अनुगमन कार्यलाई थप प्रभाकारी बनाई उपभोक्ता हितको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
४. व्यापारीक फर्म, पसलको दर्ता, अनुमति नविकरण तथा खारेजीको सहज व्यवस्था मिलाइनेछ।
५. घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनुका साथै घरेलु तथा साना उद्योगको क्षेत्रमा प्रत्येक वडामा उत्पादन हुन सक्ने वस्तु तथा सेवाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी **"एक वडा एक उत्पादन"**को नीति लिइनेछ ।
६. परम्परागत तथा व्यवसायिक सीपमूलक घरेलु उत्पादनलाई प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गरिनेछ।
७. नगर भित्र उद्योग व्यवसायको विस्तार गर्ने उद्देश्यले लगानी मैत्री वातावरणको सृजना गरिनेछ । २५ % भन्दा बढि स्थानीयबासीलाई रोजगारी दिने उद्योग तथा प्रतिष्ठानलाई सम्मान गरिनेछ ।
८. स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्यमको प्रवर्द्धन गर्न सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
९. नगर क्षेत्र भित्र रहेका उद्योगमा स्थानीय जनशक्तिलाई रोजगारीको अवस्था सुनिश्चित गरिनेछ ।

ङ) श्रम रोजगार तथा गरिबी निवारण;

१. गरीब घर परिवारको पहिचान गर्ने मापदण्डको आधारमा नगरभित्रका सम्पूर्ण गरीब परिवारको तथ्यांक तयार गरिनेछ ।

२. नगर क्षेत्रभित्रका यूवाहरूलाई स्वरोजगार र उद्यमशिल गराउने नीति अनुरूप "नगर प्रमुख उद्यमशिलता प्रवर्द्धन कार्यक्रम" सञ्चालन गरी सहूलित दरमा ऋण दिने व्यवस्था मिलाइनेछ।
३. महिला उद्यमीहरूका लागि उद्यम व्यवसाय सञ्चालन गर्न सहजीकरण गरीनुका साथै उद्यमी महिलाहरूको क्षमता विकास तर्फ विशेष ध्यान दिइनेछ ।
४. विभिन्न संघ संस्थाहरू समेतको सहकार्यमा बेरोजगार यूवाहरूलाई लक्षित गरी रोजगारमूलक कार्यक्रमहरू जस्तै जे. सि. बि., कार, ड्र्याक्टर चलाउने सिकाउने कार्यक्रमहरू "मेयर यूवा इलम कार्यक्रम" मार्फत सञ्चालन गरीनेछ।
५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत स्थलगत योजना छनौट गरी नगर भित्रका बेरोजगारहरूलाई रोजगारीको अवसर सृजना गरीनेछ ।
६. वैदेशिक रोजगारीलाई निरुत्साहित गरीनेछ । वैदेशिक रोजगारमा जानै परेमा उपयुक्त सीप विकास सम्बन्धी तालिम लिई जान प्रोत्साहन गरीनेछ । सुरक्षित आप्रवासनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गै. स. स. र विभिन्न संघ संस्थासँग सहकार्य गरीनेछ ।
७. नगरका गरीब तथा विपन्न दलित परिवारलाई लक्षित गरी आर्थिक सहजिकरणका उपयुक्त कार्यक्रमहरू विभिन्न संघसंस्थाहरूको सहकार्यमा सञ्चालन गरीनेछ ।
८. गरीबि निवारणका लागि उद्यमीको स्तरोन्नती तथा नयाँ लघु उद्यमीको सिर्जना गरीनेछ ।
९. कोभिड १९ को कारण वा अन्य कारणबाट विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजिमा रहेका व्यक्तिहरूको सीप सहितको विवरण रोजगार सेवा केन्द्रमा अद्यावधिक गरी त्यस्ता व्यक्तिलाई नगर भित्रका निर्माण व्यवसायी उद्योगी सेवा प्रदायक संघ संस्था आदि सँग समन्वय गरी रोजगारी प्रदान गर्न सहजीकरण गरीनेछ ।
१०. नगर क्षेत्रभित्रका दैनिक, ज्याला मजदुरी गरी जीविकोपार्जन गर्ने अति विपन्न घरपरीवारलाई रोजगारीका लागि स्थानीयस्तरमा सञ्चालन हुने निर्माणका योजनाहरूमा काम गर्ने अवसर प्रदान गर्न सम्बद्ध निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समितिहरूसँग समन्वय गरीनेछ ।
११. बेरोजगारहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममार्फत १०० दिनको रोजगारीको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

५.२ सामाजिक विकास

क) शिक्षा

१. सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी मिलान गरी शिक्षक विद्यार्थी अनुपात उपयुक्त बनाइनेछ । दरबन्दी न्यून भएका विद्यालयमा नगरपालिकाको अनुदान कोटा सृजना गरी पठन पाठनमा पुर्याइदैं आइएको सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्दै उपलब्ध गराइने सेवालाई छिटो छरीतो र स्तरीय बनाइनेछ।
३. विद्यालय निरीक्षण र अनुगमन कार्यलाई नियमित र व्यवस्थित गरी शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिसँग आवद्ध गरीनेछ ।
४. विद्यालयका शिक्षक, कर्मचारीहरू वि. व्य. स. का पदाधिकारी तथा शिक्षक अभिभावक संघका पदाधिकारीलाई विभिन्न तालिम दिइ क्षमता अभिवृद्धि गरीनेछ ।
५. बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गिण विकासका लागि विभिन्न बिधामा आधारित अतिरिक्त कृयाकलाप सञ्चालन गरीनेछ।
६. विद्यालय शिक्षा प्रणालीलाई प्रविधिमा आधारित बनाउन केहि विद्यालयबाट नमूना डिजिटल कक्षा सञ्चालनको प्रारम्भ गरीनेछ । विद्यालयहरूलाई वातावरणमैत्री र प्रविधियुक्त बनाउन पहल गरीनेछ ।

७. सबै बालविकास केन्द्रमा न्यूनतम मापदण्ड पुरा गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ । बालविकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरीनेछ । बाल विकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरूको मनोबललाई उच्च राख्ने नीति अनुरूप संघिय सरकारबाट उपलब्ध हुने पारीश्रामिकमा थप प्रोत्साहन रकमका लागि संघीय सरकारसँग रकम प्राप्त गर्न पहल गरीनेछ।
८. सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थापनमा प्रधानाध्यापकहरूलाई जिम्मेवार बनाउँदै उनीहरूको भुमिकामा बढोत्तरी गर्ने गरी प्रधानाध्यापकहरूले सशर्त अनुदानबाट हाल पाउँदै आएको प्र अ भत्तामा सतप्रतिशत वृद्धि गरी वृद्धि भएको रकम न. पा. को आन्तरिक श्रोतबाट व्यहोरिनेछ।
९. विद्यार्थीबाट कुनै पनि शुल्क नलिने यस अधिको नीतिलाई आगामी वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा सञ्चालन हुने विभिन्न तहका परीक्षा सञ्चालनका लागि आर्थिक अनुदानको व्यवस्था गरी नगरस्तरीय परीक्षाको रूपमा सञ्चालन गरीनेछ ।
१०. विद्यालय तहमा उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने गरीब तथा जेहेन्दार छात्रछात्राहरूलाई "मेयर छात्रवृत्ती कार्यक्रम" मार्फत प्रोत्साहन गरीनेछ । साथै गरीब तथा विपन्न तथा अपाङ्ग र दलित परिवारका विद्यार्थीहरूलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्नका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गरीनेछ ।
११. आधारभुत तहको शिक्षामा स्थानीय भुगोल, सम्पदा पहिचान, आर्थिक सामाजिक भाषा सास्कृतिक तथा परम्पराको सम्बर्द्धन र जगेर्ना समेत हुने गरी **हाम्रो रामग्राम** विषयमा स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप तयार गरी लागु गरीनेछ ।
१२. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको व्यवस्थापन सुधार गरी यसको सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याइनेछ ।
१३. विद्यालयका अचल सम्पत्तीको उत्पादनमुलक तथा आयमुलक कार्यमा परिचालन गर्न एक कार्यविधि जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१४. कोभिड १९ का कारण विद्यालयमा उपस्थित भएर ज्ञान हासिल गर्न नसक्ने विद्यार्थीलाई लक्षित गरी बैकल्पिक विधिबाट सिकाई सहजिकरण गरीनेछ । साथै कोभिड १९ का कारण बालबालिका तथा समुदायमा परेका प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्न मनोसामाजिक परामर्श, विद्यार्थी परामर्श जस्ता कार्यक्रमको प्रारम्भ गरीनेछ ।
१५. संस्थागत विद्यालयहरूमा पनि सिकाइका न्यूनतम पूर्वाधार पूरा गर्न अनिवार्य गरीनेछ । संस्थागत विद्यालयलाई नमुना विद्यालयमा रुपान्तरण हुन प्रोत्साहन गरीनेछ ।
१६. नगरपालिका भित्र रहेको एक मात्र प्राविधिक धार सञ्चालन भएको जनता मा वि डैनहवाको प्राविधिक धार तर्फको शिक्षाको विस्तार र व्यवस्थापनमा आवश्यक सहजीकरण गरीनेछ ।
१७. आदर्श मा वि मा रहेको दृष्टिविहिन तर्फको श्रोत कक्षाको व्यवस्थापनमा सुधार गरीनेछ।
१८. संघीय सरकारको आर्थिक अनुदानमा सञ्चालन हुने तपसिलका कार्यक्रमहरूलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
  - सामुदायिक विद्यालयका सबै विद्यार्थीलाई निशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण
  - बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका बालबालिकालाई उपलब्ध गराइने दिवा खाजा कार्यक्रम
  - विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण तथा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान
  - शिक्षण सिकाई सामग्री अनुदान
  - विद्यार्थीहरूका लागि छात्रवृत्ती वितरण कार्यक्रम
  - सामुदायिक विद्यालयका सबै छात्राहरूलाई आवश्यकताअनुसार निशुल्क सेनेटरी प्याडको उपलब्धता र यसको विसर्जन ।
२०. सम्पूर्ण शैक्षिक तथ्याकलाई एकिकृत गरी नगरको शैक्षिक प्रोफाइल तयार गरीनेछ । वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डरलाई कार्यान्वयनमा ल्याई शैक्षिक क्रियाकलापमा एकरूपता ल्याइनेछ ।
२१. विद्यालयमा खेलकुद संगित र शारीरिक व्यायाम क्रियाकलाप गर्न गराउन प्रोत्साहन गरीनेछ ।

२२. हरित विद्यालय कार्यक्रम को कार्यान्वयनका लागि प्रत्येक विद्यालयमा एउटा बगैचा अनिवार्य बनाउने पर्ने व्यवस्था लागु गरिनेछ । सबै सामुदायिक विद्यालयका भवनहरूलाई एउटै रङ्गबाट रङ्गरोगन गरी आकर्षणयुक्त बनाइनेछ । नीजिक्षेत्रका विद्यालयहरूलाई समेत यसै अनुरूपको रङ्गरोगन गर्ने प्रोत्साहन गरीनेछ ।
२३. स्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्था उत्कृष्ट शिक्षक उत्कृष्ट स का तथा विद्यालय कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिदै लगिनेछ ।
२४. संस्थागत विद्यालयहरूले जम्मा विद्यार्थीको १०% विद्यार्थीलाई दिनुपर्ने छात्रवृत्तीको कानूनी व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

ख) यूवा तथा खेलकुद

१. विभिन्न सीपमुलक कार्यक्रम र अभ्यास मार्फत स्वरोजगार र रचनात्मक कार्यमा लाग्न यूवाहरूलाई प्रोत्साहन गरीनेछ।
२. रामग्रामको विकास सुशासन र सामाजिक सुरक्षामा यूवा जनशक्तिको भुमिकालाई सम्मान र विस्तार गर्दै यूवाहरूलाई उद्यमी बन्न प्रोत्साहन गरीनेछ र यूवा उद्यमशिलताको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गरीनेछ।
३. राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड, विद्यालयस्तरीय मेयर कप खेलकुद प्रतियोगिता, मेयर कप ब्याडमिन्टन प्रतियोगिता, उपमेयर भलिबल प्रतियोगिता जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरी रामग्रामको पहिचान युक्त खेलाडीको विकास गरीनेछ।
४. टोल टोलमा यूवा क्लबहरूको गठन गर्न प्रोत्साहन गरीनेछ । वडास्तरीय यूवा क्लबलाई क्लबस्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरीनेछ । विभिन्न खेल सामग्रीहरूको व्यवस्था र वितरण गरी खेलकुदलाई व्यवस्थित गरीनेछ।
५. रामग्राम स्टेडियमलाई पूर्णता दिई सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
६. यूवाहरूलाई लागु पर्दाथ दुर्व्यसनबाट जोगाउनका लागि सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुको साथै दुर्व्यसनमा फसेकालाई पुनस्थापनका लागि आवश्यक पहल गरीनेछ ।

ग) स्वास्थ्य

१. कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणमा अग्रपंक्तिमा रहेर काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, कर्मचारी, पदाधिकारी तथा अन्य स्वयम सेवीहरूलाई उच्च मनोबलका साथ कार्य गर्न प्रोत्साहित गरीनेछ ।
२. कोभिड १९ को संक्रमणलाई न्यूनिकरण गर्न नेपाल सरकार तथा विश्व स्वास्थ्य संगठनको प्रोटोकल अनुसारको सामाजिक दुरी कायम, मास्कको प्रयोग लगायतका अनुशासन पालनाका लागि समुदायस्तरमा थप सचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ । नगर बासीहरूलाई कोभिड विरुद्धको खोपको सुनिश्चितता गर्न प्रदेश तथा संघिय सरकारसँग थप प्रयास गरीनेछ।
३. विद्यमान स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री र थप जवाफदेही बनाइनेछ । यस वर्ष निर्माण भएको आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रका भवनबाट समेत आगामी वर्षमा स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गरीनेछ। ती केन्द्रमा रहेका करारका जनशक्तिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. कोभिड १९ को रोकथाम र नियन्त्रणका लागि बजेटको अभाव हुन नदिन रु १ करोड बजेट सहितको कोभिड कोषलाई आगामी वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
५. प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक पर्ने औषधि, उपकरण, खोप आदिको समयमै व्यवस्थापन गरी अभाव हुन दिइने छैन ।
६. सुत्केरी व्यथा लागेका गर्भवती महिलाहरूलाई सुत्केरी हुन अस्पतालसम्म जान र घर फर्कन निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

७. गर्भवती/सुत्केरी महिलाहरूको स्वास्थ्य सवलीकरणका लागि गर्भवति/सुत्केरी महिला भेटघाट कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ । यस कार्यक्रममा सुत्केरी महिलाहरूलाई "उपमेयर पोषण झोला वितरण" गरीनेछ।
८. पसठ्ठी वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकलाई पुर्याइदै आएको घरदैलो उपचार सेवा अन्तर्गत "जेष्ठ नागरीकसँग मेयर कार्यक्रम" लाई थप प्रभावकारी बनाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
९. नगर क्षेत्र भित्र रहेका गर्भवती महिलाहरूको कम्तिमा पनि चारपटक गर्भवती परीक्षण सुनिश्चित गरी "सुरक्षीत मातृत्व सुरक्षीत भविष्य" भन्ने नारालाई सफल पारीनेछ ।
१०. बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । कुपोषण भएका बालबालिकाको पहिचान गरीनेछ र उचित उपचार तथा पोषणको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
११. विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई सञ्चालनमा ल्याउन पहल गरीनेछ । विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाको विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रमको शुरुवात गरीनेछ ।
१२. स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरूको कामको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै सेवा निवृत्त हुने स्वयम सेविकाहरूलाई सम्मानजनक विदाई गरीनेछ ।
१३. कोभिड १९ को असरलाई न्युनीकरण गर्न र यसबाट संक्रमित नागरिकलाई तत्काल उपचारको व्यवस्था मिलाउन हरदम प्रयास गरीनेछ । कोभिड १९ को संक्रमण फैलिन नदिन र यसको असर न्युनीकरण गर्न नगरपालिकामा रहेको साधन श्रोत र जनशक्तीको उच्चतम प्रयोग गरीनेछ।
१४. स्तरीय सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था उत्कृष्ट स्वास्थ्य कर्मी तथा महिला स्वयम सेविकालाई पुरस्कृत गरिदै लगिनेछ ।
१५. एच आई भि एड्स क्षयरोग कुष्ठरोग सम्बन्धी राष्ट्र कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१६. नगर भित्र रहेका बर्थिङ्ग सेन्टरहरूको संचालन तथा व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।

घ) महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीकः

१. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर गराउन उनीहरूको परीवेश अनुकूल महिला उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम अन्तर्गत क्षमता विकासका साथै सीप र प्रविधिको हस्तान्तरण गरी रोजगार उन्मुख गराउने नीति लिइनेछ ।
२. चालु वर्षमा लिइएको छोरी बचाउ, छोरी पढाउ कार्यक्रमलाई आगामी आ व मा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरीनेछ ।
३. महिला शशक्तिरण कार्यक्रमका साथै लैङ्गिक हिंसा तथा सामाजिक कुरती विरुद्धको सचेतना कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरीनेछ ।
४. तेश्रो लिङ्गी तथा फरक क्षमता भएका नागरिकलाई विकासको मुलधारमा समाहित गर्न लक्षित वर्ग अनुकूल विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
५. आश्रय आवश्यक पर्ने हिंसा पिडित महिलाहरूलाई अल्पकालिन सेवा केन्द्रमा राखेर मनोपरामर्श सेवा प्रदान गरीनेछ।
६. बाल अधिकार र बाल संरक्षणलाई सुनिश्चित गर्न बालक्लब र बाल संजालहरूका आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ।
७. महिला तथा बालबालिकाको गैर कानूनी ढंगले श्रम शोषण हुन सक्ने सम्भावित क्षेत्रको पहिचान गरी अनुगमन तथा नियमन गरीनेछ ।
८. हाम्रो बालबालिका हाम्रो भविष्य भन्ने मूल्य मान्यतालाई आत्मासाथ गर्दै बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । बालमैत्री नगर घोषणाको अन्तिम चरणमा पुगेर पनि कोभिड १९ का कारण घोषणा हुन बाँकी रहेको यो कार्यलाई आगामी आ व मा यस नगरपालिकालाई बालमैत्री नगर घोषणा गरीनेछ । घोषणा पछिको दिगो रणनीतिको कार्यान्वयनको प्रारम्भ गरीनेछ ।
९. संरक्षण विहिन बालबालिकालाई पारीवारिक पुनर्मिलन गराइनेछ ।

१०. बालबालिकाहरु र जनप्रतिनिधि बिच अन्तरक्रियात्मक कार्य गरी बाल प्रोत्साहनका लागि "बालबालिकाहरुसँग मेयर कार्यक्रम" सञ्चालन गरीनेछ ।
११. कोभिड १९ का कारण अभिभावक गुमाएका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी विशेष राहत कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
१२. जेष्ठ नागरिकहरुको दिनचर्यालाई सहज र सक्रिय बनाउन नगरस्तरमा जेष्ठ नागरिक सत्सङ्ग केन्द्र सञ्चालनमा ल्याइनुका साथै वडाहरुमा जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुसँग सहकार्य गरीनेछ ।
१३. समाजका अग्रज, सम्मानित जेष्ठ नागरिकहरुको भुमिका र योगदानलाई उच्च महत्व दिइनेछ । जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान गरीनेछ । मौषम र उमेर अनुकुलका राहत सामग्रीसहित जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान गरिनेछ ।
१४. जेष्ठ नागरिकमा भएका अनुभव ज्ञान र सिपलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५. स्थानीय तहमा निर्माण गरीने भौतिक शैक्षिक सांस्कृतिक सबै योजनाहरुलाई लैङ्गिक बाल तथा अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ ।
१६. नगरबाट प्रदान गरीने सेवाहरुमा असहाय अपाङ्गता भएका व्यक्ति जेष्ठ नागरिक गर्भवती सुत्केरी र अशक्तहरुलाई सेवामा अग्राधिकार दिइनेछ ।
१७. फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको क्षमता विकास, सिप विकास तथा आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ । साथै आवश्यकतानुसार सहयोगी सामग्री प्रदान गरीनेछ ।
१८. महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक कोषको स्थापना गरी तत्काल सेवा पुर्याउनु पर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
१९. पाठेघर र स्तन क्यान्सर तथा आइ खस्ने समस्या भएका महिलाहरुको लागि परीक्षण शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।

ड) सांस्कृतिक प्रवर्द्धन:

१. नगरक्षेत्र भित्र रहेका रामग्राम स्तुप पण्डितपुर जस्ता ऐतिहासिक महत्वका स्थानहरुलाई जीवन्त राख्नका लागि त्यस्ता स्थानहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरीनेछ ।
२. स्थानीय स्तरमा मनाइने सांस्कृतिक पर्वहरुको उचित व्यवस्थापन गरी सञ्चालनमा सहजीकरण गरीनेछ ।
३. रामग्राम स्तुप र पण्डितपुर क्षेत्रलाई बुद्ध सर्किटसँग जोड्नका लागि आवश्यक पहल गरीनेछ ।
४. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका दाइजो, तिलक, बालविवाह, छुवाछुत जस्ता सामाजिक कुरीती, कुप्रथा अन्त्य गर्न सचेतनामुलक कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
५. सबै किसिमका सामाजिक विभेद जातिय (लैङ्गिक, धार्मिक, भाषिक, सांस्कृतिक जस्ता) हरुलाई निषेध एवं निरुत्साहित गरीनेछ ।

च) सङ्घ संस्था गैर सरकारी संस्था:

१. गैर सरकारी संस्थाका कार्यक्रमहरुलाई नगरको नीति कार्यक्रममा आवद्ध गराइनेछ ।
२. गैर सरकारी संस्थाको दर्ता नविकरण तथा नियमन कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
३. नगरको परिचयलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा पुर्याउन विभिन्न किसिमका सम्बन्ध कायम गर्दै सहकार्यलाई विस्तार गरीनेछ ।

पञ्जीकरण/सामाजिक सुरक्षा:

१. व्यक्तिगत घटना दर्ता सामाजिक सुरक्षा लगायतका पञ्जीकरण सम्बन्धी कार्यलाई पुर्ण रुपमा डिजिटाइजेशन गरीनेछ ।

२. जेष्ठ नागरीक, एकल महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायत विशेष संरक्षण आवश्यक भएका नागरिकको संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरीनेछ । यसका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३. जन्मदर्ता कार्यको अभियान सञ्चालन गरीनेछ । नगरपालिका भित्रका हरेक दम्पतिको दुइ सन्तान सम्मका लागि बच्चा जन्मेको ३५ दिन भित्र जन्म दर्ता गराएपछि सुत्केरी आमालाई रु १०००।- सम्म पोषण खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
४. सामाजिक सुरक्षा वापत जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित बालबालिका आदिले पाउने प्रोत्साहन रकमलाई बैंक मार्फत उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको कार्यान्वयनलाई सरलीकरण गरिनेछ ।

५.३ पूर्वाधार विकास

क) सडक सिचाइ पुल:

१. पूर्वाधार विकाससँग सम्बन्धित सडक, यातायात, कृषि, सिचाइ तथा खेल, खानेपानी नाला निर्माण, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य र पार्किङ्ग स्थल लगायतका सम्भावित क्षेत्रहरूको पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
२. छरिएको बस्ती रहेका तथा ग्रामिण प्रकृतिका वडाहरूमा न्यूनतम शहरी सेवा विस्तार गर्दै लगिनेछ । त्यस्ता वडाहरूमा कृषि तथा पशुपालनमा आधारित पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरीनेछ ।
३. नगरभित्रका सार्वजनिक सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भार गरीनेछ ।
४. आफ्नै प्रशासनिक भवन नभएका सवै वडाका प्रशासनिक भवन निर्माण सम्पन्न गरी आफ्नै भवनबाट सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
५. एक वडा एक नमूना पार्क, एक वडा एक नमूना पोखरी निर्माणको अभियान शुरु गरिनेछ ।
६. ठूला तथा रणनीतिक पूर्वाधारका योजनाहरू प्रदेश सरकार र सघीय सरकारसँगको सहकार्य र समन्वयमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७. नगर क्षेत्रभित्र चक्रपथ निर्माणको लागि अति आवश्यकीय पूर्वाधार तयारीको थालनी गरीनेछ ।
८. हाम्रो रामग्राम, सुरक्षीत रामग्राम लाई साकार पार्न तुरिया, रामखण्ड, झरही र भलुही खोलामा तटबन्ध सहितको करीडोर निर्माण गर्ने प्रदेश तथा सघीय सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।
९. एक करोड भन्दा बढि लागत अनुमान हुने सडक, पुल, पार्क एवं अन्य पुर्वाधार, निर्माण गर्नु पूर्व विस्तृत परियोजना प्रस्ताव (DPR) तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ । पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी नगर गौरवका आयोजनाहरूको विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयार गरी निर्माण कार्य थालनी गर्ने प्रदेश सरकार तथा सङ्घीय सरकारसँग समन्वय गरीने छ ।
१०. नगर क्षेत्र भित्रका सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै लगिनेछ । यस्ता जग्गाहरूको त्यस ठाउँको महत्व झल्किने पार्क, चिल्डेन पार्क, खेल मैदान, सभागृह लगायतका सार्वजनिक महत्वका संरचना निर्माण गर्ने योजना तथा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११. नगरपालिकाको केन्द्र र वडा बीच सहज आवागमनका लागि प्रत्येक वडाका सडक स्तरोन्ती गर्दै लगिने कार्यालाइ आगामी वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. यातायात व्यवस्थालाई सरल सहज र व्यवस्थित बनाउने उद्देश्यले शुरुवात गरीएको आधुनिक बस पार्क निर्माण कार्यलाई सघीय सरकारसँगको सहकार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. सडक निर्माणको मापदण्डलाई आवश्यकतानुसार पुनरावलोकन गरीनेछ । सडक निर्माण गर्दा फुटपाथ, हरीयाली सहितको वृक्षारोपण आदिलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
१४. रामग्राम स्तरीय यातायात गुरुयोजनाको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्दै नगरवासीहरूलाई सहज यातायातको व्यवस्था गर्ने ।

ख) भवन तथा सहरि विकास:

१. नगर क्षेत्र भित्र रहेका विपन्न परिवारहरूको घरको खर खपडाको छानालाइ जस्तापाताबाट प्रतिस्थापन गर्ने कार्यलाई प्रभापकारी रुपमा सञ्चालन गरीनेछ ।
२. आवासीय व्यापारिक सङ्घ संस्था लगायत सबै प्रकारका भवनहरूको मापदण्ड पूर्णरुपमा पालना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
३. भवन निर्माण कार्यमा सलग्न हुने मजदुरहरूलाई तालिमको व्यवस्था गर्दै सीपयुक्त मजदुरहरूको विवरण सूचिकरण गर्दै लगिनेछ ।
४. नक्शा पास प्रक्रियालाई EBPS (Electronic Building Permit System) (विद्युतीय घर नक्शा अनुमती प्रणाली)मा आबद्ध गरिनेछ । साथै भौगोलिक सूचनालाई GIS र House Numbering System लाई प्रविधि मैत्री बनाउने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
५. सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमणको अभिलेखाङ्कन गरी त्यस्ता क्षेत्रमा बनाइएका संरचना हटाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. नगरक्षेत्रमा निर्माण हुने व्यवसायिक भवनहरू निर्माण स्वीकृती दिदाँ अपाङ्गमैत्री निर्माण गर्नको लागि अभिप्रेरीत गरिनेछ ।
७. रामग्राम नगर क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक जग्गाको पहिचान तथा लागत तयार गरी संरक्षण गर्न वडा समिति र समुदायलाई थप जिम्मेवार र सक्रिय बनाइनेछ ।
८. नक्सा पास बिना घर बनाउने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न नगरपालिकाबाट प्राप्त हुने सेवा रोक्का गर्ने नीति लिइनेछ । साथै साविक समयदेखि नै निर्माण भएका पुराना घरहरूलाई नक्शापासको प्रकृत्यामा ल्याउन एक कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गरीनेछ ।
९. भूमिहीन दलित भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासलाई भूमी समस्या समाधान आयोगसँग गरीएको सम्झौता बमोजिम लगत संकलन कार्य सम्पन्न गरी यी वर्गको भूमी सम्बन्धी समस्यालाई आगामी आ. व. मा समाधान गरीनेछ ।
१०. आगामी आ. व. बाट भुपउपयोग नीतिका आधारमा जोनिङ्ग गरी भूउपयोग नीती कार्यान्वयन गरीनेछ।
११. विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरसका कारण यस न पा क्षेत्रमा जारी भएको निषेधाज्ञाका कारणबाट आ. व. २०७७।०७८ मा वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सम्झौता भइ सम्पन्न हुन नसकेका र सम्झौता हुन बाँकि रहेका योजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकताको आधारमा आगामी आर्थिक वर्षाको बजेटमा समावेश गरी सम्पन्न गर्ने नीति अवलम्बन गरीनेछ ।

ग) खानेपानी तथा सरसफाई:

१. नगर क्षेत्र भित्र रहेका पानीका श्रोतहरूको पहिचान परीक्षण गरी नगरवासीको उच्चतम हितमा प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरीनेछ ।
२. नगरका सबै वडामा पिउनेपानी उपलब्ध गराउन खानेपानीसँग सम्बन्धित निकाय, समितिहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरीनेछ ।
३. नगरवासीलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउन नगरभित्रका सम्पन्न भइ सञ्चालनमा रहेका खानेपानी योजनाको क्षमता वृद्धि तथा गुणस्तर सुधार गर्ने, निर्माणधिन योजनाहरू सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने र अन्य सम्भाव्य योजनाहरूको पहिचानको कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
४. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी वास योजनालाई पूर्णता दिई सो योजनालाई कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
५. नगरक्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि कुहिने नकुहिने फोहोर छुट्टाउने सरोकारवाला तथा अन्य निकायहरूसँग सहकार्य गरी उचित व्यवस्थापन गरीनेछ ।
६. नगरको सरसफाई तथा फोहोरमैला सङ्कलन तथा घरमै व्यवस्थापन गर्न सकिने फोहोर घरमै व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । सम्बन्धीत प्रणालीमा सुधार गर्न आवश्यक पहल गरीनेछ । फोहोरमैला संकलन

र विसर्जनको दिर्घकालिन समाधानका लागि तयार गरिएको आधुनिक ल्याण्ड फिल्ड साइडको सङ्कलन थप दीर्घ विकसित र व्यवस्थित व्यवस्था गरिनेछ।

७. नगरक्षेत्र भएर बग्ने नदिहरू र यिनका किनारामा सरसफाई तथा वृक्षारोपण गर्ने अभियानको प्रारम्भ गरीनेछ।
८. सार्वजनिक शौचालय निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै प्रत्येक वडामा कम्तीमा १।१ वटा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरी प्रयोगमा ल्याउन विभिन्न संघ संस्था र वडासँग समन्वय र सहकार्य गरीनेछ।
९. वृक्षारोपण हरियाली तथा हरित क्षेत्रको विस्तारको लागि विशेष अभियान सञ्चालन गरीनेछ।
१०. बाजार क्षेत्र भीत्र निर्माण भएका सडक क्षेत्रमा सौन्दर्यकरणको कार्य सुरुवात गरिनेछ।

घ) सडक बत्ती तथा उर्जा:

१. सार्वजनिक चोक, मठ, मन्दिर, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, वडा कार्यालयहरूमा बिजुली बत्ती जडान गर्न प्राथमिकता दिइनेछ।
२. "भेयर उज्यालो कार्यक्रम" सञ्चालन गरी नगरपालिकाका मुख्य मुख्य चोकहरूमा सडक बत्ती बाल्ने कार्यलाई विस्तार गरीनेछ।
३. नगरका विभिन्न क्षेत्रमा विद्युत खपतको माग र आपूर्तीलाई ध्यानमा राखी विद्युत प्राधिकरणसँगको समन्वयमा विद्युत विस्तारका साथै विद्युत ट्रान्सफर्मरको व्यवस्थापन गर्दै जाने नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
४. निजी क्षेत्रसँग सहकार्यमा १० मेघावाटको सौर्य उर्जा उत्पादन कार्यको सुरुवात गरिनेछ।

५.४ वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

१. दिगो विकासको अवधारणालाई मुर्त रूप दिन वन तथा वातावरण संरक्षणमा जोड दिइनेछ।
२. नगरको वातावरणलाई स्वच्छ राख्न संघिय सरकारको २० माइक्रोनभन्दा तलका प्लाष्टिकका झोला प्रयोगमा निषेध गर्ने नीतिलाई पूर्ण कार्यान्वयन गरीनेछ। र अन्य प्लाष्टिक झोलाहरूलाई निरुत्साहित गरीनेछ।
३. ठूला पुर्वधार विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा वातावरणीय प्रभाव अध्ययन कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।
४. नदिजन्य पदार्थको उत्खनन विक्रिविरतण तथा परीचालनलाई सुव्यवस्थीत र प्रभावकारी बनाई नदीजन्य वस्तुको दिर्घकालीन संरक्षण गरीनेछ।
५. राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गरीनेछ।
६. सडक किनारा विद्यालय परीसर नदी किनारा लगायतका सम्भाव्य स्थानहरूमा वृक्षारोपण गरी हरियाली वातावरण बनाइने कार्यलाई जोड दिइनेछ। यि कार्यका लागि टोल विकास संस्थालाई समेत सक्रिय गराइनेछ।
७. वातावरण संरक्षण ऐन बमोजिम वातावरणीय अध्ययन गर्नुपर्ने आयोजनाहरूलाई वातावरणीय प्रभाव अध्ययन पश्चात मात्र कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
८. विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी पुर्व तयारी उद्धार, राहत, पुनस्थापना र पुननिर्माण जस्ता कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा दिइनेछ। राहत उपलब्ध गराउन तोकिएको रु १००००।- सिमालाई बढाएर विपतको प्रकृति अनुसार पिडितलाई राहतको महसुस हुने गरी वृद्धि गरिनेछ।
९. विपद प्रतिकार्य योजना तयार गरी विपद व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिइनेछ। स्थानीय आपतकालीन केन्द्रको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
१०. वारुणयन्त्र लगायत विपद उद्धारमा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण र सामग्रीहरू चालु अवस्थामा राखी यीनको प्रयोग र सञ्चालनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
११. वर्षातको समयमा हुने जल उत्पन्न प्रकोपलाई न्यनिकरण गर्न नदिका दुवै किनाराहरू तथा जोखिमयुक्त स्थान पंहिचान गरी नियन्त्रणका कार्यहरू गरीनेछ।

१२ पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा विपद जोखिम संवेदनशिलतालाई केन्द्रविन्दुमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउँ पुग्ने गरी डिजाइन तथा इस्टिमेट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५.५ संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासन तर्फ:

क. सेवा प्रवाह र सुशासन:

१. नागरिक वडापत्र अध्यावधिक गरी डिजिटाइजेशन बोर्ड मार्फत सूचना प्रवाह गरीनेछ । साथै मुख्य मुख्य सार्वजनिक स्थानहरुमा डिजिटल सूचना पार्टीका माध्यमबाट नगरका सूचनाहरु नगरबासी समक्ष सूचित गरिनेछ ।
२. दैनिक सेवा प्रवाह गर्दा First Come First Serve अनुसारको नीतिलाई आधार मानी सेवा प्रवाह गरीनेछ ।
३. सेवाग्राहीको सहयोग र कार्यालयबाट प्रवाह गरिने सेवालाई व्यवस्थित बनाउन जनप्रतिनिधिको निगरानीमा Help Desk को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरीनेछ ।
४. E-Governance को अवधारणालाई क्रमश कार्यान्वयनमा ल्याउन सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग बढाउदै कागजको प्रयोग घटाउदै लगिनेछ ।
५. सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक न्यूनतम प्रशासनिक खर्च व्यवस्थापन गर्दै प्रशासनिक संरचना र कार्यलाई मितव्ययी बनाइनेछ ।
६. सेवाग्राहीको घरमा नै बसी व्यक्तिगत घटना दर्ता सूचना फारमहरु भर्न सक्ने पद्धतिलाई थप सहज तुल्याइनेछ।
७. मानकका आधारमा सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीहरुको सेवाको मूल्याङ्कन गर्ने प्रणालीको विकास गरी दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गरीनेछ ।
८. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिका माध्यमबाट हरेक किसिमका सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त राखिनेछ।
९. नगरस्तरीय योजना, वडा स्तरीय योजना/कार्यक्रम एवं विषयगत शाखाहरुबाट सम्पादन हुने कार्यक्रमहरुको लक्ष्य अनुरूप भएको प्रगतिमा चौमासिक रुपमा कार्यपालिकामा छलफल गरी सत प्रतिशत कार्यान्वयन गराउन तर्फ पहल गरीनेछ ।

१०. जनप्रतिनिधिहरुको विशेष जिम्मेवारीहरु सम्पादनमा र कर्मचारीको दैनिक कार्य सम्पादनमा सहजता ल्याउन आवश्यक तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको प्रवन्ध गरीनेछ ।

११. सार्वजनिक सुनुवाईको आयोजना गर्ने, जनगुनासो यथाशीघ्र सम्बोधन गर्ने, गुनासोको अभिलेख राख्ने, सुझाव पेटीकाको व्यवस्थापन गर्ने, सामाजिक लेखा परीक्षण गराउने जस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. विधि र कानूनको शासलनाई आत्मसाथ गर्दै सुशासन स्थापनाका लागि बनेका ऐन नियमावली कार्यविधिहरुको पूर्ण कार्यान्वयन गर्दै निर्माण गर्न आवश्यक रहेका थप ऐन नियम र कार्यविधि समेत बनाइ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । कार्यालयको कार्य प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक विषयगत कार्यविधिहरुको समयानुकूल परिमार्जन तथा नयाँ तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरीनेछ ।
१३. पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सुशासनका लागि स्वीकृत महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरुको विवरण नगरकार्यपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरुमा देखिने गरी राख्ने प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
१४. नगरपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने १० लाख भन्दा माथिका सबै योजना कार्यक्रमहरुमा वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणका लागि निर्माण तथा खरीद प्रकियालाई बढि प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन विगत देखि प्रयोगमा ल्याइएको विद्युतिय बोल कबोल E-bidding प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. Smart पालिको अवधारणा बमोजिम धरबाटै सेवा प्राप्त गर्ने व्यवस्थाको सुरुवात गरिनेछ । यसका लागि केहि निश्चित सिफारिस तथा सेवा Online मार्फत घरबाटै प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ख) मानव संसाधन विकास:

१. कर्मचारीहरूको पदीय आचरण र मर्यादा कायम गर्नको लागि कर्मचारी आचारसंहिता बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । जनप्रतिनिधिहरूका पहिचान र मर्यादाका लागि नगरपालिकाको आफ्नै लोगो बनाइ प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
२. यस नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थावन सर्वेक्षण O and M Survey को कार्य सम्पन्न भइसकेको हुदाँ आगामी आ व को प्रारम्भदेखि नै पुर्ण रुपमा कार्यान्वयन हुने गरी नयाँ संगठन संरचना अनुसार प्रत्येक कर्मचारीलाई पदीय जिम्मेवारीअनुसारको कार्य विवरण उपलब्ध गराई नतिजामा आधारित कार्य सम्पादन प्रणालीको विकास गरीनेछ ।
३. सबल सक्षम र प्रविधिमैत्री दक्ष जनशक्तीको विकासका लागि क्षमता विकासका कार्यहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि तथा E-Governance सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरी कार्य प्रति उत्प्रेरित र थप जवाफदेही बनाइनेछ ।
४. जनशक्तिको मनोवल उच्च बनाउन यस नगरपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कार्यसम्पादनको आधारमा पुरस्कृत गर्दै लगिनेछ ।
५. कर्मचारीहरूलाई अतिरिक्त समय कार्य गरेवापत आन्तरीक श्रोतबाट दिइदै आएको सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ।
६. विगतमा स्थानीय निकायमा कार्यरत भइ यस नगरपालिकामा कार्यरत जनशक्तिलाई परिवर्तित संगठन संरचनामा संघिय तथा प्रदेश सरकारले बनाउने मापदण्डको विपरीत नहुने गरी नीजहरूको वृत्ति विकास र कार्य वातावरण कायम गर्न आवश्यक कानूनी प्रवन्ध मिलाइनेछ । संघीय सरकारबाट समायोजन भइ आएका एवं लोकसेवा आयोगबाट स्थानीय सेवामा सिफारिस भै आएका जनशक्तिलाई समेत स्थानीय सेवा एउटा आकर्षक गन्तब्य हो भन्ने अनुभुती हुने गरी प्रोत्साहन एवं कार्य वातावरणको प्रवन्ध मिलाइनेछ र स्थानीय सेवालार्इ आकर्षक सेवाका रुपमा विकास गरीनेछ । करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गरी प्रोत्साहन गरीनेछ ।

ग. सञ्चार तथा सूचना प्रविधि र अभिलेख व्यवस्थापन:

१. नगरको सबै सूचना सन्देश तथा जानकारीहरू सहजकताका साथ नगरवासीहरू समक्ष पुर्याउनका लागि एक सूचना तथा अभिलेख कक्षको विकास गरी व्यवस्थित रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२. नगरपालिकाका सार्वजनिक जग्गा, सार्वजनिक सम्पत्ति घर, नक्शा पास व्यक्तिगत घटना दर्ता निर्णयहरू लगायत सबै किसिमका अभिलेखहरूको डिजिटाइजेशन गरी व्यवस्थित गरीनेछ ।
३. नगरपालिकाका महत्वपूर्ण काम कारवाहीलाई इमेल नेटवर्किङ वेवसाइट जस्ता विद्युतिय सञ्चार माध्यमको प्रयोग गरी सूचना प्रवाहलाई कागजरहित बनाउदै लगिनेछ ।
४. नगरवासीलाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउन क्रमश नगरपालिका कार्यालय परिसर वडा कार्यालयहरू र महत्वपूर्ण स्थानहरूमा Wi-fi Free Zone को लागि Intranet को प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
५. नगरको सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन Mobile Apps को प्रयोगलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
६. सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको संरक्षण प्रवर्द्धन र विकास गर्न सञ्चार माध्यमहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
७. विकास पत्रकारितालाई प्रोत्साहन गर्दै नगर विकासका गतिविधिहरूलाई नगरवासी सामु सुसुचित गर्न राज्यको चौथो अङ्गको रुपमा स्थापित सञ्चारकर्मी तथा पत्रकारहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरीनेछ।

घ) न्याय सम्पादन:

१. न्यायिक समिति तथा मेलमिलाकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।
२. सामाजिक न्याय र स्थानिय ऐन कानूनमा आधारित भई न्यायिक समितिमा प्राप्त उजुरीलाई यथासक्य छिटो किनारा लगाइनेछ ।

३. न्यायिक समितिमा परेका उजुरीलाई सकेसम्म मेलमिलापको माध्यमबाट निरुपण गर्ने नीति लिइनेछ।
४. सबै वडा कार्यालयहरूमा मेलमिलाप समिति गठन गरी क्रियाशिल बनाइनेछ ।

ड) सुरक्षा व्यवस्था:

१. हाल करार गरीएका नगर प्रहरीको संख्यामा बढोतरी गरीनेछ । (८ बाट १२ बनाइनेछ ।)
२. नगर प्रहरीको क्षमता वृद्धिका लागि समय सान्दर्भिक तालिमहरूको व्यवस्था गरीनेछ ।
३. नेपाल प्रहरीसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा नगरको मुख्य चोकहरूमा सिसिटिभि राखी "जनता सुरक्षा कार्यक्रम" लागु गरिनेछ ।
४. सडक सुरक्षाका लागि ट्राफिक प्रहरीसँगको सहकार्यमा ट्राफिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ ।

च) राजस्व परिचालन:

१. कर तथा शुल्क दस्तुरलाई समय सापेक्ष बनाउदै कर संकलन प्रणालीलाई थप समन्यायिक बनाइनेछ।
२. करदातालाई कर तिर्न प्रोत्साहन गर्न निश्चित समयसम्म आवश्यक छुट तथा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गरीनेछ ।
३. सम्पत्ति कर, पेशा व्यवसाय कर र घर जग्गा बहाल कर लगायतका विभिन्न कर, शुल्क दस्तुर सफ्टवेयरको माध्यमबाट वडास्तरबाटै असुली भइरहेकोमा सो कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ । यसरी संकलित राजस्वलाई Intranet Computer System बाट नगरपालिकाको केन्द्रीकृत प्रणालीमा आवद्ध गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
४. राजस्व सङ्कलन सम्बन्धी कार्यमा निजिक्षेत्र र नागरिक समाजको सहभागिता र सहकार्यलाई बढाउदै लगिनेछ।
५. नगरको स्वामित्व वा भौगाधिकार रहेको र नगरपालिकाले संरक्षण र परिचालन गरेका र गर्नुपर्ने भवन, जग्गा, जमिन, हाटबजार, पोखरी तथा अन्य भौतिक सम्पत्तीको अभिलेख अद्यावधिक गरी राजस्व आम्दानी गर्ने माध्यमको रूपमा परीचालन गरीनेछ । यस्ता श्रोतको परीचालन गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक पद्धतिको अवलम्बन गरीनेछ ।
६. व्यवसाय करको दायरा बढाउदै बढि भन्दा बढी व्यावसायीलाई कर तिर्न प्रोत्साहित गर्न विविध कार्यक्रम सहित "कर जागरण कार्यक्रम" सञ्चालन गरीनेछ ।
७. कर दस्तुर र शुल्क वृद्धिबाट पर्ने असर र अर्थतन्त्रको सङ्कटपूर्ण समयमा आम नागरिकलाई पर्ने बोझ समेत विश्लेषण गरी आगामी आ. व. को राजस्व दरमा वृद्धि नगरी जरीवाना छुट समेतको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. कृषिजन्य व्यवसायमा कर सहूलियत प्रदान गरीनेछ । भूमिकरमा दिइदै आएको ८० प्रतिशत छुटलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. आन्तरिक आय वृद्धि तथा दिगो विकासका लागि कर प्रशासनलाई व्यवस्थित बनाइनेछ । करको दायरालाई फराकिलो बनाउँदै करका दरहरू यथावत राखी कोभिड १९ बाट प्रभावितका क्षेत्रमा कर छुट सहूलियतको व्यवस्था गरीनेछ ।
१०. नगरपालिकाको आन्तरिक आयको लक्ष्य प्राप्तिका लागि राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरीनुका साथै वडागत तथा नगरस्तरीय लक्ष्य निर्धारण गरी कार्यान्वयन गरीनेछ ।
११. संचित कोषमा संकलित राजस्वलाई आवश्यकता तथा औचित्यताको आधारमा पूर्ण मितव्ययिता अपनाई नगरवासीको उच्चतम हितमा प्रयोग गरीनेछ ।

छ) आर्थिक प्रशासन/ लेखा परिक्षण:

१. व्यवस्थित लेखा प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्यालयको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरीनेछ ।

२. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत लेखांकन प्रणाली सुत्र (SUTRA) को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी बजेट तर्जुमा, खर्चको लेखांकन र एकिकृत प्रतिवेदन तयार गर्ने जस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिदै थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३. सेवाग्राहीको सहजकताका लागि भुक्तानी प्रणालीमा टोकन पद्धतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । साथै क्रमश विद्युतिय कोष ट्रान्सफर पद्धति मार्फत भुक्तानी गरीने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४. विगत आर्थिक वर्षको बेरुजुहरु नियमित गर्नुपर्नेलाई नियमित गर्ने र असुल उपर गर्नुपर्ने खालका बेरुजुहरु सम्बन्धीत व्यक्ति तथा संघसंस्थाहरूसँग नियमानुसार असुल उपर गरी गराई बेरुजु फछर्याँटलाई प्राथमिकता दिइ शुन्य बेरुजु कायम गर्ने नीति लिइनेछ ।
५. बेरुजु आउन नदिन वित्तिय खर्च प्रणाली र आन्तरीक लेखा परीक्षणको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । नगरपालिकाबाट नियमित अनुदान जाने संस्थाहरु जस्तै विद्यालय स्वास्थ्य चौकी आदिको पनि आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरीनेछ ।

ज) सामाजिक परिचालन तथा टोल विकास:

१. सामुदायिक विकासका कार्यक्रम गर्दा टोल विकास तथा सामुदायिक संघ संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरीनेछ ।
२. सामुदायिक संस्थाहरु एवं लक्षित वर्ग केन्द्रीत पूर्वाधार विकास, संस्थागत विकास, आयमुलक एवं सीपमुलक कार्यक्रम तथा लक्षित वर्गको क्षमता विकास कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन टोल विकास संस्थालाई थप क्रियासिल बनाइनेछ।

आदरणीय सभा अध्यक्ष ज्यू

अब म नीति तथा कार्यक्रम बमोजीम आगामी आ व को आय व्ययको विवरण समावेश भएको बजेट संक्षिप्त बजेट पेश गर्दछु ।

रामग्राम नगरपालिका			
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय परासी नवलपरासी			
आ.व. ०७८/०७९ को समष्टिगत आय विवरण			
क सं.	श्रोत	रकम	अक्षेरुपी
	आय तर्फ		
१	संघीय सरकार		
	समानिकरण अनुदान	१७४६०००००१००	सत्र करोड छयालीस लाख
	विशेष अनुदान	२४९०००००१००	दुई करोड उन्नपचास लाख
	शसर्त अनुदान	३१११०००००१००	एकत्तिस करोड एघार लाख
	जम्मा	५१०६०००००१००	एकाउन्न करोड छ लाख
२	प्रदेश सरकार		
	समानिकरण अनुदान	८३२९०००१००	त्रियासी लाख उन्तीस हजार
	समपुरक अनुदान	२००००००१००	दुई करोड
	जम्मा	२८३२९०००१००	दुई करोड त्रियासी लाख उनन्तीस हजार
३	आन्तरिक तर्फ		
	आन्तरिक श्रोत	५५०००००१००	पांच करोड पचास लाख
	संघीय सरकार राजश्व वांडफांड	१०९६४७०००१००	दस करोड सोह्र लाख सच्चालीस हजार
	प्रदेश सरकार राजश्व वांडफांड सवारी साधन	१३१३००००१००	एक करोड एकत्ति लाख तीस हजार
	प्रदेश सरकार राजश्व वांडफांड रजिष्ट्रेशन वापत	२००००००१००	दुई करोड
	जम्मा	१८९७७७०००१००	अठार करोड सन्तानब्बे लाख सतहत्तर हजार
४	अन्य आय		
	सडक बोर्ड नेपाल	६५०००००१००	पैसठ्ठी लाख
	कुल जम्मा	७३५२०६०००१००	त्रियत्तर करोड बाउन्न लाख छ हजार

रामग्राम नगरपालिका			
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय परासी नवलपरासी			
आ.व. ०७८/०७९ को समष्टिगत व्यय विवरण			
क सं.	श्रोत	रकम	अक्षरुपी
	व्यय तर्फ		
१	प्रशासनिक खर्च	१६०००००००१००	सोह्र करोड
२	प्रशासन तथा व्यवस्थापन महाशाखा		
	प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा	५००००००१००	पच्चास लाख
	सूचना, प्रविधि तथा अभिलेख शाखा	५०००००१००	पाच लाख
	कानून शाखा	५०००००१००	पाच लाख
	जम्मा	६००००००१००	साठी लाख
३	पूर्वाधार विकास महाशाखा		
	सडक,सिचाइ तथा अन्य पूर्वाधार विकास शाखा	५०००००१००	पांच लाख
	आवास, भवन तथा नक्शापास शाखा	१००००००१००	दस लाख
	जम्मा	१५०००००१००	पन्ध्र लाख
४	सामाजिक विकास महाशाखा		
	स्वास्थ्य सेवा शाखा	८५०००००१००	पचासी लाख
	महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास उपशाखा	१००००००१००	दस लाख
	शिक्षा, संस्कृति, युवा तथा खेलकूद विकास शाखा	२०००००००१००	दुई करोड
	युवा, खेलकूद, संस्कृति, पर्यटन विकास तथा राष्ट्रिय । अन्तराष्ट्रिय समन्वय उपशाखा	७००००००१००	सत्तरी लाख
	जम्मा	३६५०००००१००	तिन करोड पैसठ्ठी लाख
५	आर्थिक विकास महाशाखा		
	आर्थिक विकास शाखा	१५०००००१००	पन्ध्र लाख
	पशुपक्षी विकास शाखा	५००००००१००	पचास लाख
	कृषि विकास शाखा	८३०००००१००	त्रियासी लाख
	जम्मा	१४८०००००१००	एक करोड अठ्चालीस लाख
६	आर्थिक प्रशासन तथा राजश्व महाशाखा		
	राजश्व प्रशासन उपशाखा	१००००००१००	दस लाख
७	मर्मत सम्भार कोष	३००००००१००	तीस लाख
८	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	२००००००१००	बीस लाख
९	कोरोना भाइरस रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार कोष	१०००००००१००	एक करोड
१०	वातावरण कोष	२००००००१००	बीस लाख
११	महिला बालबालिका कोष	५०००००१००	पांच लाख
१२	गरिबी न्यूनिकरण कोष	५०००००१००	पांच लाख
१३	औषधी उपचार कोष	५०००००१००	पांच लाख
१४	प्रदेश सरकार सम्पुरक अनुदान	४०००००००१००	चार करोड
१५	सडक बोर्ड नेपाल	८४५००००१००	चौरासी लाख पंचास हजार
१६	शसर्त अनुदान	३१११०००००१००	एकत्तिस करोड एघार लाख
१७	वडा स्तरीय योजनाहरु	७७००००००१००	सात करोड सत्तरी लाख
१८	नगर स्तरीय योजनाहरु	६०३५६०००१००	छ करोड तीन लाख छपन्न हजार
	कुल जम्मा	७३५२०६०००१००	त्रियत्तर करोड बाउन्न लाख छ हजार

आय व्ययको माथि उल्लेखित अनुमान बमोजीम विस्तृत योजना कार्यक्रम र योजनागत बजेटको विवरण यसै नगर सभाको अर्को बैठकमा विस्तृत रुपमा पेश गरीने व्यहोरा समेत अनुरोध गर्न चाहन्छु।

आदरणीय सभा अध्यक्षज्यू

यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यमा संलग्न रहि स्पष्ट मार्गदर्शन गर्नुहुने रामग्राम नगरपालिका नगरप्रमुखज्यूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । त्यसैगरी यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने कार्यमा सुझाव दिई सहयोग पुर्याउनु हुने सबै वडाका वडा अध्यक्षहरू नगर कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू , नगरसभा सदस्यज्यूहरू, स्थानीय राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधीज्यूहरू, विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधीज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण नगरबासीमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यो नीति कार्यक्रम र बजेटको तयारीमा संलग्न रही महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउनु हुने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू नगर शिक्षा अधिकारी लगायत नगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई पनि हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनको लागि सम्बद्ध सबै पक्षहरूबाट सकारात्मक र रचनात्मक सहयोगको अपेक्षा लिदै यस स्थानीय सरकारले अघि सारेको उल्लेखीत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, निजी क्षेत्र, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकाय, सम्पूर्ण नगरबासी, सञ्चार जगत, नागरिक समाज एवं बुद्धिजीवि वर्ग रामग्राम नगरपालिकाका कर्मचारी तथा प्रत्यक्ष एवं अप्रत्यक्ष रुपमा सरोकार राख्ने सबै वर्ग र महानुभावहरूमा हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

धन्यवाद । नमस्कार ॥